Lietas Nr. C69502124
CA-0018-26
ECLI:LV:KUAT:2026:0109.C69502124.8.S

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2026. gada 9.janvārī

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inguna Gaile,

tiesneši Liena Jansone un Iļja Grigorjevs

ar tiesas sēdes sekretāri Elīnu Ansuli,

piedaloties prasītājam /Persona A/, prasītāja pārstāvim /Persona B/, atbildētājai /Persona C/, atbildētājas pārstāvei /Persona D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona A/ prasībā pret /Persona C/ par izlikšanu no īpašuma un /Persona C/ pretprasībā par dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanu, sakarā ar /Persona C/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 17. jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2024. gada 10. oktobrī /Persona A/ tiesā cēlis prasību pret /Persona C/, lūdzot izlikt atbildētāju kopā ar citiem viņas iemitinātiem ģimenes locekļiem un citām personām no īpašuma /Nosaukums A/, kas atrodas /Adrese A/ bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas un piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam visus tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Prasītājs kopš 2017. gada 9. jūnija ir īpašnieks nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/, /Adrese A/, pamatojoties uz dāvinājuma līgumu.

[1.2] Vēsturiski īpašums /Nosaukums A/ bija saistīts ar /Nosaukums B/, kuras īpašnieks bija /Persona E/.

[1.3] Atbildētāja kā prasītāja māte un /Persona E/ bijusī sieva īpašumā /Nosaukums A/ ir dzīvojusi lielāko daļu savas dzīves un turpina dzīvot šajā īpašumā. Atbildētājai nepastāv tiesisks pamats dzīvot īpašumā. Atbildētāja izplata par prasītāju nepatiesu informāciju un izsaka draudus.

[1.4] 2024. gada jūlijā prasītājs saņēma rakstveida vēstuli no atbildētājas, lūdzot noslēgt īres līgumu ar viņu.

[1.5] Dienvidkurzemes novada pašvaldība 2024. gada jūlijā apmierināja atbildētājas lūgumu un piešķīra pašvaldības dzīvokli, bet atbildētāja no tā atteicās.

[1.6] Prasība pamatota ar Civillikuma 927.pantu, 994.pantu, 1039.pantu.

[2] Atbildētāja paskaidrojumos pirmās instances tiesai prasību neatzīst.

Paskaidrojumos norādīti šādi argumenti.

[2.1] Atbildētāja ir deklarēta un dzīvo mājā /Nosaukums A/ kopš 1986. gada, kad šī māja tika nopirkta, atbildētājai esot laulībā ar /Persona E/.

[2.2] 2017. gada 8. jūnijā /Persona E/ noslēdza ar prasītāju nekustamā īpašuma dāvinājuma līgumu, atbildētāja turpināja dzīvot mājā un strādāt /Nosaukums B/.

[2.3] Kopš 2023. gada pavasara ar prasītāju sāka veidoties nesaskaņas un no prasītāja puses atbildētāja tika ietekmēta kā emocionāli, tā fiziski.

[2.4] Dienvidkurzemes novada pašvaldības piešķirtais dzīvoklis neatbilst likumā "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" noteiktajiem kritērijiem. Tā kā atbildētājai tika piešķirts trūcīgas mājsaimniecības statuss, tādēļ viņai nav iespējams izremontēt pašvaldības piešķirto dzīvokli, lai tur būtu iespējams dzīvot.

[3] Atbildētāja 2025. gada 28. martā cēlusi pretprasību, lūdzot noteikt, ka atbildētājai līdz 2035. gada 28. martam ir nosakāmas īres tiesības uz prasītājam piederošās dzīvojamās mājas /Nosaukums A/ otrajā stāvā esošajām telpām, divām istabām ar kopējo platību 27 m^2, vannas istabu un tualeti, ar tiesas noteikto īres maksu un pienākumu maksāt prasītājam par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem.

Pretprasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[3.1] Īpašums /Nosaukums A/ tika iegādāts ar atbildētājas līdzdalību 1986. gadā, kad viņa bija laulībā ar /Persona E/. Šajā īpašumā atbildētāja dzīvo kopš 1986. gada.

Īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu 1999. gada 26. aprīlī tika reģistrētas /Persona E/ uz 1986. gada 23. decembra pirkuma līguma pamata.

Zemesgrāmatas nodalījumā nav ieraksta, ka nekustamais īpašums ir /Persona E/ atsevišķais īpašums, tādējādi secināms, ka īpašums ir bijis laulāto kopmanta.

[3.2] Ar Liepājas tiesas 2012. gada 18. decembra spriedumu civillietā Nr.C20413412 atbildētāja laulība ar /Persona E/ tika šķirta.

Šķirot laulību, strīda par laulāto mantas sadali nav bijis, jo ar /Persona E/ mutiski vienojās, ka atbildētāja turpinās dzīvot mājas otrajā stāvā, aizņemot divas istabas, lietojot vannas istabu un tualeti, kā arī virtuvi mājas 1.stāvā.

[3.3] Pēc laulības šķiršanas /Persona E/ ir bijusi nepieciešama palīdzība zemnieku saimniecībā un nepieciešama arī kopšana, jo /Persona E/ ir 2.grupas invalīds. Rakstiski īres līgums ar /Persona E/ netika noslēgts.

[3.4] Pēc nekustamā īpašuma dāvinājuma līguma noslēgšanas atbildētāja turpināja dzīvot mājā un strādāja zemnieku saimniecības fermā.

[3.5] Prasītājam ir saistoša atbildētājas vienošanās ar /Persona E/.

[3.6] Kopš 2017. gada 9. jūnija starp atbildētāju un prasītāju dzīvojamā mājā /Nosaukums A/ faktiski pastāv īres tiesiskās attiecības.

[3.7] Īres maksas apmērs par dzīvojamās mājas /Nosaukums A/ otrajā stāvā esošajām telpām - divām istabām ar kopējo platību 27 m^2, vannas istabu un tualeti, ir nosakāms ar tiesas spriedumu.

[3.8] Saskaņā ar Dzīvojamo telpas īres likuma Pārejas noteikumu 5.punktu, turpmāku dzīvojamās telpas īres līguma termiņu, tiesai ir jānosaka pēc sava ieskata.

[3.9] Pretprasība pamatota ar likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 1.pantu, 8.pantu, Dzīvojamo telpas īres likuma 6.pantu, 7.pantu, Pārejas noteikumu 2.punktu, 5.punktu, Civillikuma 1.pantu, 3.pantu, 89.pantu, 91.pantu, 1432.pantu.

[4] Prasītājs paskaidrojumos par pretprasību lūdz to noraidīt.

Paskaidrojumi pamatoti ar šādiem iebildumiem.

[4.1] Laulības šķiršanas laikā atbildētāja ir apstiprinājusi to, ka īpašums /Nosaukums A/ ir /Persona E/ atsevišķā manta.

[4.2] Atbildētājas atrašanās īpašumā /Nosaukums A/ pamatojās uz /Persona E/ kā laulātā piekrišanu viņa laulātajai dzīvot šajā īpašumā. Tomēr šāda laulātā atrašanās otra laulātā īpašumā nerada tiesiskās attiecības, kādas izriet no īres līguma.

[4.3] Starp atbildētāju un /Persona E/ ne laulības laikā, ne arī tās šķiršanās laikā nav pastāvējušas īres tiesiskās attiecības.

[4.4] Ar 2024. gada 11. jūlija vēstuli atbildētāja ir nepārprotami apstiprinājusi to, ka viņai nepastāv ne īres tiesiskās attiecības, ne arī cita veida lietošanas tiesības.

[4.5] Atbildētāja lūdz pēc būtības nodibināt ar spriedumu jaunas piespiedu īres tiesiskās attiecības starp pusēm.

[5] Ar Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 17. jūnija spriedumu prasība apmierināta, pretprasība noraidīta.

Spriedums motivēts ar šādiem argumentiem.

[5.1] Atbildētājas un /Persona E/ laulība šķirta ar Liepājas tiesas 2012. gada 18. decembra spriedumu, kurā atbildētāja apliecinājusi, ka laulāto starpā nav strīdu par kopmantas sadali. Lietā nav ziņu, ka atbildētāja jebkad būtu cēlusi atsevišķu prasību par laulāto kopmantas, tajā skaitā, īpašuma /Nosaukums A/ sadali. Prasītājam īpašums /Nosaukums A/ atsavināts ar 2017. gada 8. jūnija dāvinājuma aktu un lietā nav pierādījumu, ka dāvinājums jebkad būtu apstrīdēts.

[5.2] Lietā nav strīda par telpām, kuras aizņem atbildētāja, līdz ar ko varētu tikt atzīts, ka pušu vienošanās par faktiski lietotajām telpām ir panākta.

[5.3] Īres maksas apmērs naudas izteiksmē starp pusēm nekad nav ticis noteikts, īres maksu par aizņemto telpu lietošanu atbildētāja nav maksājusi. /Persona E/ un atbildētājas starpā esot pastāvējusi vienošanās, ka atbildētāja īres maksu atvieto ar dažādiem darbiem, bet par veicamajiem darbiem un to novērtējumu naudas izteiksmē vienošanās ar īpašuma īpašnieku nekad nav bijusi. Atbildētāja nemaksā par komunālajiem pakalpojumiem, atbildētājai atsevišķi tie nav nodalīti.

[5.4] /Persona E/ liecina, ka visus ar nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ saistītos maksājumus maksā prasītājs. Mājas darbus (telpu uzkopšanu, dārza darbus, ēdiena gatavošanu) atbildētāja veic gluži tāpat, kā /Persona E/ rūpējas, piemēram, par telpu apsildi. Starp /Persona E/ un atbildētāju nav pastāvējusi konkrēta noruna par telpu īri, pēc laulības šķiršanas atbildētāja ir vēlējusies palikt dzīvot /Nosaukums A/, liecinieks to ir pieļāvis. Īpašumu atdāvinot prasītājam, gan liecinieks, gan atbildētāja turpinājuši dzīvot īpašumā kā prasītāja vecāki.

[5.5] Pretprasības argumentācijā iztrūkst obligātā īres attiecību raksturojošā pazīme – īres maksa. Ja starp pusēm nav konstatējamas faktiskas īres tiesiskās attiecības, atbildētāja nav pierādījusi celtās pretprasības pamatu.

[5.6] Atbildētājas un prasītāja starpā nepastāv vienošanās par īri. Atbildētāja īpašumā dzīvo un to lieto, bet prasītājs ir pieļāvis sava īpašuma lietošanu kopš īpašuma tiesību iegūšanas bez noteiktas norunas par tā lietošanu.

[5.7] Atbildētājas uzturēšanos īpašumā /Nosaukums A/ neaizsargā tiesiskā kārtā noslēgta vienošanās par tā izmantošanu, un prasītājs kā īpašuma īpašnieks ir tiesīgs liegt atbildētājai uzturēties un lietot viņam piederošu īpašumu.

Prasība nav apmierināma daļā, kur prasītājs lūdzis vienlaikus ar atbildētāju izlikt arī citus viņas iemitinātus ģimenes locekļus un citas personas, atzīstot, ka lietā nav konstatētas, kādas tieši citas personas atbildētāja būtu

iemitinājusi īpašumā, šāds vispārināts prasījums ir bezpriekšmetisks un nav apmierināms.

[6] Atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību un pārsūdzējusi spriedumu pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[6.1] Kopš 1986.gada īpašums /Nosaukums A/ ir atbildētājas vienīgā dzīvesvieta.

[6.2] Atbildētājai vēsturiski radušās īpašuma /Nosaukums A/ lietošanas tiesības, un gan /Persona E/, gan prasītājs ar savām konkludentām darbībām izteikuši tam savu piekrišanu.

[6.3] Bija jāpiemēro Civillikuma 1190.pantā un 1432.pantā noteiktais, kas netika darīts un tas noveda pie pretlikumīga sprieduma taisīšanas.

[6.4] Starp pusēm pastāv vienošanās par to, ka atbildētāja lieto telpas īpašumā /Nosaukums A/. Prasītājs nav cēlis prasību par atbildētājas lietošanas tiesību izbeigšanu, līdz ar to atbildētājai joprojām tās ir un tiesa, apmierinot prasību, ir pārkāpusi prasījuma robežas. Tā kā prasītājs klusējot ir piekritis, ka atbildētāja turpina bez atlīdzības lietot mājā esošās telpas, tad saskaņā ar Civillikuma 1432.pantu prasītājs savu piekrišanu nevar vairs ierobežot.

[6.5] Atbildētāja nepiekrīt spriedumā norādītajam, ka nav pušu vienošanās par īres maksu, jo atbildētāja pretprasībā ir lūgusi tādu noteikt.

[7] Prasītājs paskaidrojumos par apelācijas sūdzību lūdz prasību apmierināt, pretprasību noraidīt.

Paskaidrojumi pamatoti ar šādiem iebildumiem.

[7.1] Atbildētājas iebildumi ir saistīti ar faktu, ka atbildētājai vienkārši piemīt lietošanas tiesības.

[7.2] Lietā nav pierādījumu, ka starp prasītāju un atbildētāju būtu pastāvējis saskanīgs gribas paudums par īpašuma /Nosaukums A/ telpu nodošanu lietošanai atbildētājai īres tiesisko attiecību formā.

[7.3] Lietā nodibinātie apstākļi un pierādījumi apstiprina to, ka atbildētājai nav pastāvējusi vienošanās par īres maksas noteikšanu ne ar /Persona E/, ne arī ar prasītāju.

[8] Tiesas sēdē lietas dalībnieki snieguši šādus paskaidrojumus.

[8.1] Atbildētāja apelācijas sūdzību un pretprasību uzturēja, prasību neatzina.

Papildus paskaidroja, ka prasītājs klusējot piekritis tam, ka atbildētāja lieto prasītāja īpašumā telpas. Nekādus rēķinus par komunālajiem pakalpojumiem atbildētāja nav saņēmusi. Ir bijusi klusējot izteikta griba, ka atbildētājai būs mūža uzturs. Atbildētāja nav mainījusi dzīves vietu, kopš par īpašnieku /Nosaukums A/ ir kļuvis prasītājs. Nekādus iebildumus par to, ka atbildētāja dzīvo prasītāja īpašumā, līdz 2023.gadam prasītājs necēla. Prasība nav celta par lietošanas tiesību izbeigšanu, līdz ar to pārsūdzētajā spriedumā ir pārkāptas prasības robežas.

[8.2] Prasītājs prasību uzturēja, pretprasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Prasītājam ir tiesības lūgt atbildētājas izlikšanu. Atbildētāja pretprasību nav pierādījusi. Lietā nav pierādījumu, ka atbildētājai bija īres tiesiskās attiecības jau no 2012.gada, un nekāda īres maksa nav tikusi noteikta. Īres tiesiskās attiecības var nodibināt tikai ar saskanīgu gribas izteikumu, nevis ar vienpusēju gribu. Tāpat nav bijušas nekādas vienošanās par bezatlīdzības lietošanu. Normatīvais regulējums neparedz piespiedu īres tiesiskās attiecības. Prasītājs neveic nekādu saimniecisko darbību dzīvojamo telpu izīrēšanā, tādēļ nebija nekāda pamata izrakstīt rēķinus atbildētājai. Tas, ka prasītājs neiebilda pret to, ka atbildētāja dzīvo prasītāja īpašumā, nerada nekādu tiesisko darījumu starp pusēm.

Motīvu daļa

[9] Tiesa, uzklausījusi paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus un izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir apmierināma un pretprasība ir noraidāma, bet atbildētājas apelācijas sūdzība nav pamatota.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Prasītāja pārsūdzējusi spriedumu pilnā apjomā, līdz ar to apelācijas instances tiesa lietu skata pēc būtības pilnā apjomā.

Civilprocesa likuma 432. panta piektajā daļā noteikts, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudot pārsūdzētajā spriedumā norādītos motīvus un argumentus, kas bija par pamatu pretprasības noraidīšanai, tiesa atzīst, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Tiesa attiecībā uz pretprasības noraidīšanu pilnībā pievienojas tajā paustajām atziņām un atkārtoti tās nenorāda.

Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu citādam spriedumam šādu apsvērumu dēļ.

[10.1] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēts, ka prasītājs ir nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, kas atrodas /Adrese A/ (turpmāk – /Nosaukums A/), īpašnieks kopš 2017. gada 9. jūnija un īpašuma tiesības ieguvis pamatojoties uz 2017.gada 8.jūnija dāvinājuma līguma, kas noslēgts ar prasītāja tēvu – /Persona E/.

Tāpat lietā nav apstrīdēts, ka atbildētāja dzīvo /Nosaukums A/ kopš 1986.gada, bet nekāds rakstisks līgums starp pusēm nav noslēgts un īres maksu naudā atbildētāja nemaksā.

Tā kā par šiem faktiem strīda nav, tad saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa tos nepārbauda.

Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Līdz ar to, izskatot lietu, tiesa vadīsies no apelācijas sūdzībā izteiktajiem argumentiem.

[10.2] Atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otrajai daļai, dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi nerada civiltiesiskas saistības.

Līdz ar to tas, ka atbildētāja ir deklarējusi savu dzīves vietu /Nosaukums A/, pats par sevi nerada atbildētājai nekādas tiesības tur dzīvot.

[10.3] Atbildētāja pretprasībā norāda, ka dzīvo /Nosaukums A/ saskaņā ar vēsturiski radušām lietošanas tiesībām un tam ar konkludentām darbībām ir piekritis gan prasītājs, gan /Nosaukums A/ iepriekšējais īpašnieks /Persona E/. Turklāt atbildētāja dzīvo /Nosaukums A/ kopš 1986.gada un tā ir atbildētājas vienīgā dzīves vieta.

[10.3.1] Civillikuma 1402.pants paredz, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Līdz ar to tas vien, ka atbildētāja dzīvo /Nosaukums A/ un tā ir viņas vienīgā dzīves vieta, automātiski nerada tam tiesisku pamatu.

[10.3.2] Nepamatots ir arī atbildētājas viedoklis, ka tiesības dzīvot /Nosaukums A/ tai rada atbildētājas norādītās vēsturiski radušās lietošanas tiesības.

Lietā nav strīda, ka atbildētāja sāka dzīvot /Nosaukums A/ kā /Persona E/ laulātā, proti, dzīvošanas tiesības atbildētājai radās, pamatojoties uz to, ka atbildētāja bija /Nosaukums A/ īpašnieka laulātā, jo saskaņā ar Civillikuma 84.pantu laulība rada vīram un sievai pienākumu būt savstarpēji uzticīgiem, kopā dzīvot, vienam par otru gādāt un kopīgi rūpēties par ģimenes labklājību.

Savukārt pēc laulības izbeigšanās šāds pienākums bijušajiem laulātajiem vairs nepastāv. Ja atbildētāja pēc laulības šķiršanas ir izvēlējusies palikt dzīvot /Nosaukums A/ un /Persona E/ tam nav iebildis, tas pats par sevi nerada nekādu lietu vai saistību tiesību, kas turklāt būtu saistoša prasītājam kā nākamajam "/Nosaukums A/ īpašniekam.

Minētais izriet no Zemesgrāmatu likuma 1. pantā nostiprinātā, ka zemesgrāmatu ierakstiem piemīt publiska ticamība, un nekustamo īpašumu un ar tiem saistīto lietu tiesību nostiprināšana zemesgrāmatā ir obligāta. Savukārt Civillikums paredz, ka nekustamā īpašuma tiesības pret trešajām personām rodas tikai ar ierakstu zemesgrāmatā, līdz nostiprinājumam ieguvējam pret trešajām personām nav tiesību (Civillikuma 993., 994. pants). Minētais publiskās ticamības un koroborācijas princips nodrošina tiesību *erga omnes* iedarbību — trešajām personām saistošs ir tikai tas, kas nostiprināts zemesgrāmatā.

Lietā nav strīda, ka nekādas atbildētājas tiesības zemesgrāmatā nav nostiprinātas. Vēl vairāk, nepastāv nekādas rakstiski fiksētas atbildētājas tiesības lietot /Nosaukums A/ esošās dzīvojamās telpas.

[10.3.3] Nepamatots ir atbildētājas norādītais, ka /Persona E/ un pēc tam arī prasītājs ir piešķīruši atbildētājai /Nosaukums A/ lietošanas tiesības ar konkludentām darbībām.

Atbildētāja nenorāda, kāda veida lietošanas tiesības viņas ieskatā saņēmusi.

Latvijas civiltiesībās "lietošanas tiesība" var pastāvēt patstāvīgi kā lietu tiesība tikai servitūta veidā (Civillikuma 1130.pants). Saskaņā ar Civillikuma 1190.pantu, lietojums ir kādam piešķirta tiesība saņemt labumu no svešas lietas, to lietojot un dabūjot no tās augļus. Tomēr šāda no servitūta izrietošā lietu tiesība ir nodibināta un spēkā abām pusēm tikai pēc servitūta ierakstīšanas zemes grāmatās (Civillikuma 1235.pants).

Lietā nav pamata konstatēt, ka prasītājs klusējot, ar konkludentām darbībām būtu piekritis tam, ka atbildētāja līdz mūža galam lieto prasītājam piederošās dzīvojamās telpas, jo klusēšana pati par sevi nav atzīstama ne par piekrišanu, ne par noliegšanu (Civillikuma 1430.pants). Neviena no pusēm lietā nav norādījusi, ka pusēm būtu nodibināts servitūts, līdz ar to atbildētāja nav ieguvusi lietošanas tiesību kā lietu tiesību.

Secīgi arī uz izskatāmās lietas apstākļiem nav attiecināmi Civillikuma 1432.panta nosacījumi par to, ka, kas klusējot izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskajām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot, jo lietā prasītāja klusējot izteikta piekrišana atbildētājas izmantoto dzīvojamo telpu beztermiņa (mūža) lietošanas tiesībai nav konstatējama.

Savukārt lietošanas tiesība, kas izriet no līguma, ir saistību tiesība un pati par sevi nav patstāvīga lietu tiesība, piemēram, Civillikuma 2112. pants skaidri pasaka, ka īre vai noma ir lietošanas piešķīruma līgums, nevis īpašuma tiesība, turklāt tas darbojas tikai starp līguma pusēm.

[10.3.4] Atbilstoši Civillikuma 1428.pantā noteiktajam gribu var izteikt vai nu noteikti vai klusējot. Griba ir izteikta klusējot, kad tā izpaužas bez tieša mērķa izteikt gribu taisni šajā izpratnē. Darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt tādas gribas esību.

Civillikuma 1429.pants noteic, ja likums noteic gribas izteikumam zināmu formu, tad klusējot izdarīts gribas izteikums, kaut tas arī būtu pilnīgi skaidrs, nav pietiekošs.

Tādējādi īres tiesības nevar piešķirt ar konkludentām darbībām, jo Dzīvojamo telpu īres likuma 7. pants paredz, ka dzīvojamās telpas īres līgumu rakstveidā slēdz izīrētājs un īrnieks. Tāds pats noteikums bija iekļauts arī likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 5.panta pirmajā daļā (spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim).

Līdz ar to nepamatots ir atbildētājas norādītais, ka pirmās instances tiesai lietas izskatīšanā bija jāpiemēro Civillikuma 1190. un 1432.pants, un šo tiesību normu nepiemērošana novedusi pie pretlikumīga sprieduma taisīšanas.

[10.4] Ņemot vērā šā sprieduma 10.3.3. un 10.3.4.punktā minēto, nepamatots ir arī prasītājas arguments, ka tiesa nav ievērojusi Civilprocesa likuma 192.pantā noteikto, un pārkāpusi prasījuma robežas, jo apmierinājusi prasību par atbildētājas izlikšanu, neskatoties uz to, ka prasītājs nav cēlis prasību par atbildētājas lietošanas tiesību izbeigšanu.

Prasītājs ir cēlis prasību par atbildētājas izlikšanu un šo prasījumu pirmās instances tiesa ir izskatījusi un apmierinājusi. Līdz ar to tiesa ir ievērojusi Civilprocesa likuma 192.pantā noteikto.

Tā kā nekāda lietošanas tiesība, kas ļautu atbildētājai tiesiski lietot dzīvojamās telpas /Nosaukums A/ nepastāv, tad prasītājam nebija jāceļ prasība par šādas neesošas tiesības izbeigšanu.

[10.5] Tas, ka atbildētāja nepiekrīt pārsūdzētajā spriedumā secinātajam, ka nav pušu vienošanās par īres maksu, jo atbildētāja pretprasībā ir lūgusi tādu noteikt, neietekmē šā secinājuma pareizību.

Atbilstoši tiesību normās noteiktajam, pušu vienošanās saprotama kā divu vai vairāku personu savstarpējs brīvas gribas izteikums par noteiktu tiesisku jautājumu, ar kuru puses izveido, groza vai izbeidz savstarpējās tiesiskās attiecības (Civillikuma 1403., 1511., 1533.pants).

Savukārt tiesas spriedums saskaņā ar Civilprocesa likuma 189.panta pirmo daļu ir tiesas nolēmums, ar kuru lietu izspriež pēc būtības un pasludina Latvijas Republikas vārdā.

Līdz ar to tiesas spriedums nav ekvivalents pušu vienošanās un, lūdzot tiesu noteikt īres maksu ar spriedumu, ar spriedumu netiek radīta pušu vienošanās.

[10.6] Lai arī prasībā nav tiešā veidā norādīts, ka atbildētāja izliekama ar visām viņai piederošajām mantām, tomēr nav pamata atzīt, ka šādā veidā pirmās instances tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 192.pantā noteikto par lietas izskatīšanas robežām, jo šī tiesību norma neizslēdz tiesas tiesības spriedumā precizēt prasības izpildes veidu, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu sprieduma reālu un pilnīgu izpildi. Personas izlikšana no dzīvojamām telpām pēc savas būtības nozīmē dzīvesvietas atstāšanu un objektīvi ir saistīta ar tajās esošo personai piederošo mantu izvešanu.

Šāda formulējuma mērķis ir nodrošināt sprieduma izpildi un novērst neskaidrības piespiedu izpildes procesā, nevis piešķirt prasītājam papildu tiesisko aizsardzību, kas nav prasīta.

[10.6.1] Pārsūdzētā sprieduma motīvu daļā norādīts, ka prasība nav apmierināma daļā, kur prasītājs lūdzis vienlaikus ar atbildētāju izlikt arī citus viņas iemitinātus ģimenes locekļus un citas personas, atzīstot, ka lietā nav konstatētas, kādas tieši citas personas atbildētāja būtu iemitinājusi īpašumā, šāds vispārināts prasījums ir bezpriekšmetisks un nav apmierināms.

Izpildu process iespējams tikai pret spriedumā norādītām un identificētām personām. Tā kā prasītājs nav individualizējis atbildētājas ģimenes locekļus un tie nav lietas dalībnieki, nolēmums par šādu personu izlikšanu nebūtu ne pieļaujams, ne izpildāms.

Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka lūgums par atbildētājas citu ģimenes locekļu un citu personu izlikšanu, nav atzīstams par patstāvīgu prasījumu konkrētās lietas ietvaros, tādēļ nav pamata lemt par tā noraidīšanu.

Turklāt par minēto atbildētājas apelācijas sūdzībā nav izteikti nekādi argumenti.

[10.6.2] Līdz ar to pirmās instances tiesa pareizi ir novērtējusi lietā esošos pierādījumus, piemērojusi strīda atrisināšanai atbilstošās tiesību normas, kā rezultātā pamatoti prasību ir apmierinājusi, bet pretprasību noraidījusi.

[11] Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai, no atbildētājas par labu prasītājam piedzenami tiesas izdevumi, ko veido prasītāja samaksāta valsts nodeva 70 EUR.

[12] Lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 11 EUR, kas nav tikuši samaksāti un saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu piedzenami no atbildētājas valsts labā.

[13] Atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestajai daļai, piemērojot Civilprocesa likuma 195.panta pirmo daļu, apelācijas instances tiesai ir jāņem vērā judikatūra.

Senāts (paplašinātā sastāvā), atzinis, ka Civilprocesa likuma 195.panta pirmajā daļā paredzētais tiesas pienākums, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, rezolutīvajā daļā noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus, kalpo vairākiem mērķiem. Pirmkārt, mērķim novērst negatīvās sekas kreditoram, kuram šādā gadījumā būs liegta iespēja piedzīto naudas summu lietot, otrkārt, mērķim motivēt parādnieku labprātīgi un iespējami drīzākā laikā izpildīt likumīgā spēkā esošu tiesas spriedumu. Kreditoram ir leģitīma interese saņemt atlīdzību ne vien par tāda sava kapitāla lietošanu, kuru veido pamatparāds, bet arī par jebkādu citu finanšu līdzekļu lietošanu, kas kreditoram, pamatojoties uz tiesas konstatējām saistībām un tiesas noteikto tiesāšanās izdevumu atlīdzinājumu, pienākas no parādnieka. Leģitīma ir arī kreditora interese saņemt no parādnieka sprieduma pilnīgu izpildījumu labprātīgi un iespējami ātri. (sk.

Senāta 2024.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-53/2024 (C33348419), ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S, 9.1.punktu).

Turklāt Senāts norādījis arī uz to, ka minētais tiesas pienākums attiecināms arī uz tiesāšanās izdevumu piedziņu prasītāja, atbildētāja vai trešās personas labā jebkāda veida prasības (neatkarīgi no prasības priekšmeta) pilnīgas vai daļējas apmierināšanas vai noraidīšanas gadījumā, jo šāds tiesas pienākums izriet no apsvēruma, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā norādītā pienākuma mērķis ir aizsargāt gan kreditora leģitīmās intereses, gan nodrošināt sprieduma izpildi. Tāds regulējums, kurš šo mērķu sasniegšanu nodrošinātu tikai lietās, kurās ir strīds par materiāltiesiskajām maksājuma saistībām, neatbilst likuma plānam un nonāk pretrunā ar tiesiskās vienlīdzības principu, jo salīdzināmos apstākļos esoši kreditori baudītu atšķirīgu tiesiskās aizsardzības līmeni. Kreditora likumīgās intereses saņemt atlīdzību par viņam pienākošos finanšu līdzekļu izmantošanu un likumīgās intereses, lai tiesību aizskārējs iespējami ātri izpilda spriedumu, ir vienlīdz aizsargājamas neatkarīgi no prasības priekšmeta ((sk. *Senāta 2024.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-53/2024 (C33348419), ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S, 10.punktu*).

Turklāt no Civilprocesa likuma 203. panta piektajā daļā ietvertās tiesību normas (spriedumam, kas stājies spēkā, ir likuma spēks) tiesa atvasina atziņu, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā ietvertais procesuālo tiesību institūts attiecināms uz visiem tiesību subjektiem, kuru labā ar tiesas spriedumu tiek piedzītas naudas summas (tajā skaitā valsti), jo tas kalpo arī publiski tiesiskajam mērķim, proti, - nodrošināt sprieduma izpildi un atturēt ikvienu sabiedrības locekli no likumīgā spēkā esoša sprieduma nepildīšanas.

No minētā izriet secinājums, ka valsts ir salīdzināmā stāvoklī ar prāvniekiem, jo: 1) spriedumi ir jāpilda un 2) ar spriedumu piedzītās summas nevienam nav tiesības lietot bez atlīdzības, tādēļ, neatkarīgi no Civilprocesa likuma 195.panta pirmās daļas gramatiskā formulējuma, tā piemērojama vienādi un attiecināma arī uz valsti, ja tās labā ar spriedumu tiek piedzītas naudas summas.

Atzīstot, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmā daļa satur patstāvīgu procesuālu pamatu tiesību noteikšanai uz procentiem no piedzenamās summas, bet Civilprocesa likuma normās nav noteikta minēto procentu likme, Senāts atzinis, ka pēc savas juridiskās dabas Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā paredzētie procenti ir procesuālo tiesību institūts, kas funkcionālā nozīmē ir analoģisks Civillikuma 1759. panta 1. punktā norādītajam nokavējuma procentu tiesību institūtam. Tādēļ ir pamats secināt, ka, arī nosakot procentus saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu, šo procentu apmērs ir nosakāms atbilstoši Civillikuma 1765. panta pirmajai daļai – seši procenti gadā (sk. *Senāta 2024.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-53/2024 (C33348419), ECLI:LV:AT:2024:0613.C33348419.26.S, 9.2.punktu*).

Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka valstij un prasītājam ir atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6 % gadā no visas piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204.^{1}, 430., 432., 434. pantu, tiesa

nosprieda

/Persona A/ prasību pret /Persona C/ par izlikšanu no īpašuma apmierināt.

Izlikt /Persona C/, personas kods /Personas kods C/, ar visām viņai piederošajām mantām no nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, /Adrese A/

Piedzīt no /Persona C/, personas kods /Personas kods C/, /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, labā tiesas izdevumus 70 EUR (septiņdesmit*euro*), ieskaitot tos /Persona A/ norēķinu kontā AS “Citadele banka”, konta Nr. /Konta numurs A/.

Atzīt /Persona A/ personas kods /Personas kods A/, tiesības saņemt likumiskos 6 (sešus) procentus gadā no piespriestās nesamaksātās summas līdz sprieduma pilnīgai izpildei (izsoles noslēguma dienai), nosakot, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

/Persona C/ pretprasību par dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanu noraidīt.

Piedzīt no /Persona C/, personas kods /Personas kods C/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 11 EUR (vienpadsmit*euro*).

Noteikt valstij tiesības saņemt no /Persona C/, personas kods /Personas kods C/, likumiskos 6 (sešus) procentus gadā no piespriestās nesamaksātās summas līdz sprieduma pilnīgai izpildei (izsoles noslēguma dienai), nosakot, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi maksājami Tiesu administrācijai, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, Valsts kase, BIC kods TRELLV22.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnese I. Gaile

Tiesnese L. Jansone

Tiesnesis I. Grigorjevs

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.